

AwareNessi

Co je to sociální inženýrství?

O nebezpečném zahrávání s pocity, falešných přátelích a slabých místech každého z nás

Fantastická kniha o
bezpečnosti
s mnoha aktivitami
pro děti i dospělé

Obsah

Všichni jsou online!
Jsou ale všichni v bezpečí?
Snadné jako facka!

Milé děti, milí dospělí,

svět je plný krásných věcí – ale tu a tam na nás číhá nějaké to nebezpečí. V tomto vydání vám dráček AwareNessi povypráví, proč byste měli být v případě sociálního inženýrství obzvláště pozorní a o co tu vlastně jde. Hodně zábavy při čtení, učení i zábavě.

Poznámka na závěr: Při čtení slov v mužské podobě však oslovujeme všechny malé i velké čtenáře.

Historie (část 1) 03

Nic není jisté

Omalovánka 04

AwareNessi vysvětluje 05

Nejslabším článkem každého bezpečnostního systému jsou pocity

Nápad na hru 06

Kdo jsem?

AwareNessi vysvětluje 09

Opravdová důvěra ve falešné kamarády

Rébus 10

Uspořádejte si své pocity

AwareNessi vysvětluje 11

Buďte na pozoru, ale ne pod tlakem

Historie (část 2) 12

Velmi záluďné číslo

Nápad na tvoření 13

Pocitové hodiny

Kvíz 16

Víte už něco o sociálním inženýrství?

Recept na vaření 17

Vynikající zeleninové tyčinky

Shrnutí od AwareNessi 19

Vše o sociálním inženýrství na jednom místě

Bezpečnostní jóga 20

Silná záda proti křivárnám

Řešení kvízu 21

Všimli jste si ikonky u některých kapitol? Tyto ikonky vám oznamují, na kterých stránkách na vás čekají pěkné, napínavé a relaxační aktivity.

Nic není jisté

Píle se vyplácí a Daniela byla dnes obzvláště pilná: Jakmile si udělala domácí úkoly, pomáhala mamince uklízet a zametla listí přede dveřmi. Proto si teď může hrát s tatínkovým mobilem. Filip se také dívá. Daniela se zcela ponořila do hry, když jí zavolalo neznámé číslo. Daniela ihned běží ke svému tatínkovi a strká mu mobil do ruky. Ten jen zamumlá: „Kdo to může být?“ a zvedne to.

Daniela a Filip poslouchají. Tatínek má mobil nastavený vždy tak nahlas, že slyší, jak hlas na druhém konci telefonu říká: „Dobrý den, mé jméno je Lukáš Lhář. Obracím se na Vás z pověření Vaší banky. Podvodníci včera napadli náš bezpečnostní systém. Nyní mám naléhavou zprávu o Vašem účtu. Ta

jsou samozřejmě důvěrná – můžete mi prosím říct Váš PIN pro potvrzení?“ „No jistě“, odpovídá tatínek a chystá se prozradit svůj PIN.

V tom se vřítí do pokoje AwareNessi a dává tatínkovi znamení, že to má okamžitě položit. Potom chytrý dráček říká:

Myslím, že se tě někdo snaží oklamat. Podvodník chtěl využít tvého pocitu strachu a ukrást ti důležité informace. Dělají to takzvaní sociální inženýři. Pojdte, vysvětlím vám to.

V případě sociálního inženýrství si podvodníci hrají s vašimi pocity a klamou vás. V životě totiž není všechno jen černo-bílé. Vhodně k tomuto tématu můžete vymalovat tento obrázek.

Nejslabším článkem každého bezpečnostního systému jsou pocity

Sociální inženýrství je druh podvodu. Lidé jsou ovlivňováni, aby udělali něco konkrétního. Říká se tomu manipulování nebo manipulace. Podvodníci – takzvaní sociální inženýři – k tomu používají pocity svého protějšku. Ty jsou totiž onou slabinou lidského bezpečnostního systému: Naše pocity jsou často silnější než náš rozum. Díky nim děláme někdy věci bez rozmyslu.

Které pocity lze nejúčinněji ovlivnit, se liší člověk od člověka. Někdo reaguje zejména na strach, někdo spíše na zvědavost, soucit nebo touhu po uznání. Sociální inženýři proto své oběti předem špehují – většinou na sociálních sítích. Díky tomu pak ví, na který druh manipulace jejich oběť nejlépe skočí.

Představte si, že máte tajnou zásobu čokolády. O tu se nechcete s nikým podělit. Sociální inženýr však zjistí, že jste například velmi přátelský a neumíte říkat „ne“. Může toho využít a omotat si vás kolem prstu. Nakonec vás přiměje k tomu, abyste se s ním o svou zásobu čokolády podělili, nebo dokonce abyste mu prozradili její tajnou skrýš.

Kdo jsem?

Budete potřebovat

- Lístek
- Pastelky
- Nůžky
- Lepicí páska

Neprozrazujte o sobě příliš hodně, aby se o vás sociální inženýři nedozvěděli o vašich slabých místech. V této hře postupujte obráceně: Zde se o sobě musíte dozvědět co nejvíce.

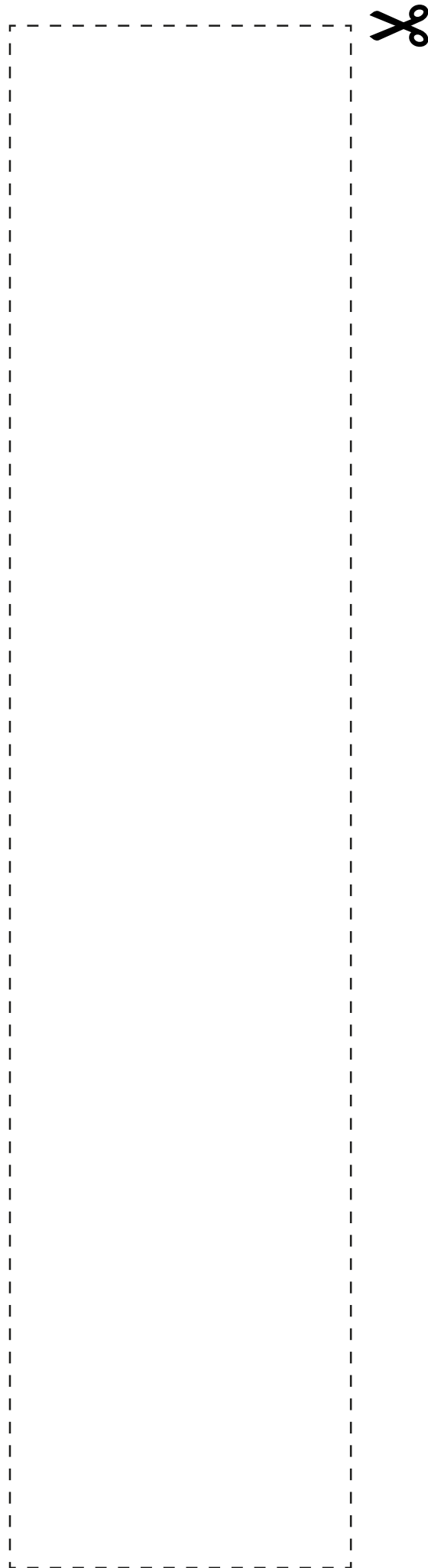
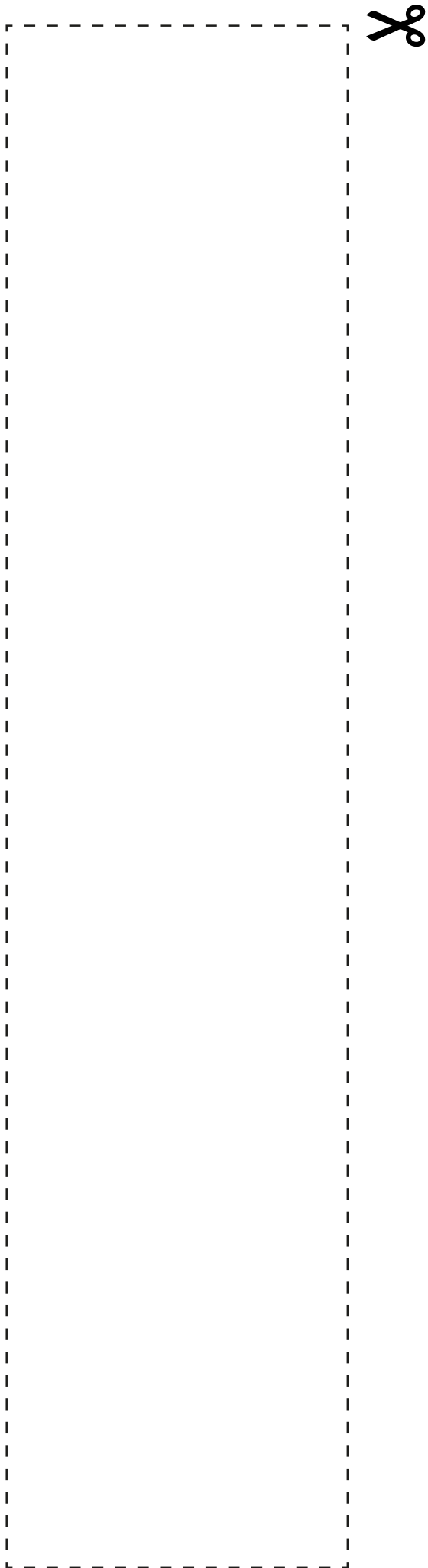

Nápad na hru:

- 1** Vytiskněte a vystříhnete poloviny čelenky z následující stránky. Obě části slepte do jedné čelenky. Každý hráč dostane jednu a uváže si ji kolem hlavy.
- 2** Nyní napíše každý na lístek jméno. Jméno může patřit někomu, koho znáte, někomu slavnému, nějaké postavě z filmu nebo knihy.
- 3** Posad'te se do kruhu a nalepte svůj lístek na čelenku spoluhráči po vaší pravé ruce. Ten nesmí vidět, co je na něm napsáno.
- 4** Nyní musí každý hráč zjistit, kterou osobu nebo postavu představuje. Může klást ostatním otázky – ale pouze takové, na které lze odpovědět „ano“ nebo „ne“.
- 5** Jakmile někdo hráči odpoví na otázku „ano“, smí hráč položit další otázku. V případě odpovědi „ne“ je na řadě další hráč.
- 6** Vyhrává ten, kdo jako první uhádne „své“ jméno. Ostatní mohou hrát dále, nebo začít nové kolo s novými jmény.

Opravdová důvěra ve falešné kamarády

Poznání vašich slabých míst je pouze prvním krokem sociálního inženýrství. U vlastního podvodu se jedná o oklamání a zneužití důvěry.

Jak to podvodníci dělají

Sociální inženýři vymýšlejí situace, které jsou přizpůsobeny povaze jejich obětí. Ochotným lidem například říkají, že mohou někomu pomoci z nesnází tím, že udělají určitou věc. U opatrných lidí, jako je tatínek Daniely, vsázejí na strach a donutí je věřit, že se může stát něco špatného. Aby působili důvěryhodně, vydávají se podvodníci za někoho, komu jejich oběť důvěruje. U vás to může být například váš nejlepší přítel nebo bankovní úředník vašeho tatínka.

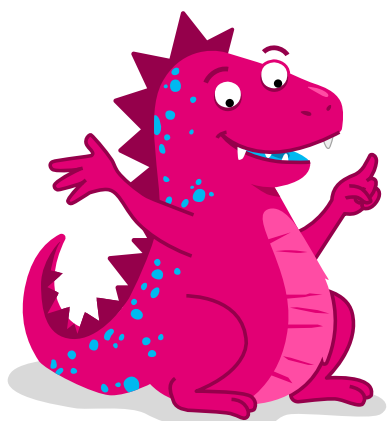

Kde se odehrává sociální inženýrství

Nejčastěji dochází k pokusům o podvod přes telefon nebo e-mailem. Podvodníci se však nezastaví ani před „skutečným světem“: Obětí sociálního inženýrství se můžete stát také v autobuse nebo ve vlaku, na hřišti, v kantýně a na mnoha jiných místech.

Uspořádejte si své pocity

Dokážete odhalit nástrahy sociálních inženýrů a přiřadit vymyšlené příběhy k jednotlivým pocitům? Řešení naleznete dole na této stránce.

1 Když mi řekneš své telefonní číslo, můžeš vyhrát balík žvýkaček.

2 Zloděj ti chce právě ukrást kolo. Řekni mi rychle kód svého zámku, abych mohl tvé kolo schovat do bezpečí.

3 Nutně potřebuji tvé domácí úkoily – jinak se dostanu do velkých problémů.

4 Chceš vědět, kde se nachází nejlepší hřiště ve tvém okolí? Jednoduše mi řekni svou adresu.

5 Chtěl bych o tobě napsat článek ve školním časopise. Můžeš mi prosím dát svůj deník?

A Strach B Radost C Uznání D Ochota E Zvědavost

Řešení: A2 B1 C5 D3 E4

Bud'te na pozoru, ale ne pod tlakem

Sociální inženýrství není snadné odhalit. Podvodníci totiž dokáží přizpůsobit past své oběti.

Podle čeho poznáte sociálního inženýra

Sociální inženýři vyvíjejí na své oběti tlak a vymýšlejí situace, které vyžadují rychlé jednání. Tlačí na vás někdo, abyste mu řekli informace? Pak to může být sociální inženýr – především, pokud jste s touto osobou nikdy dříve nepřišli do styku.

O co sociální inženýři usilují

Plány sociálních inženýrů jsou různé. Většinou chtějí ukrást důležité informace. Využívají je ke krádeži peněz nebo aby lidem způsobili škodu. Ve světě dospělých jsou nejoblíbenějším cílem hesla: tajné kódy, které chrání důležité věci – například bankovní účet vašich rodičů. Ve světě dětí a mladistvých se mohou sociální inženýři zajímat o řešení matematických úloh nebo závěrečných zkoušek.

☺
**Zlatá
dračí moudra:**

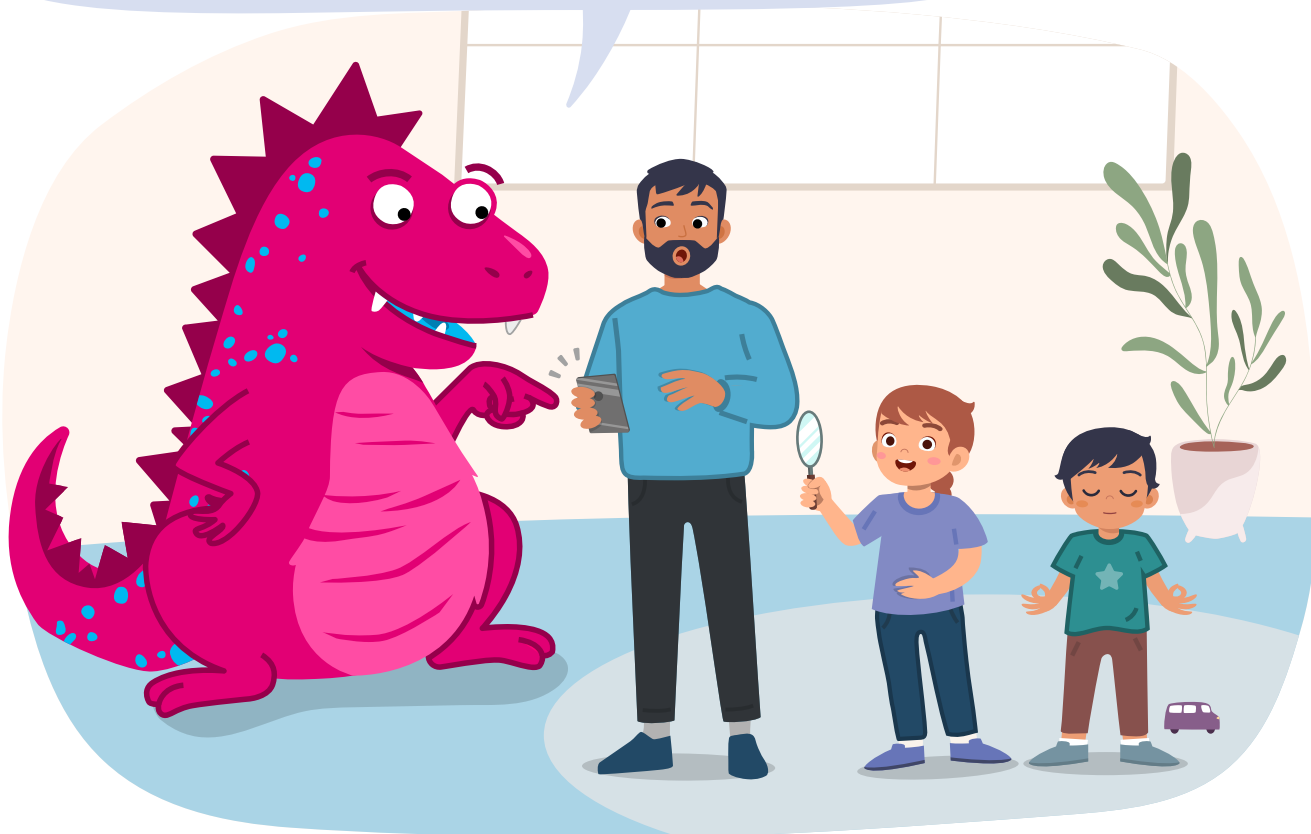
1. Nezveřejňujte osobní informace na internetu ani přes telefon. Ve skutečném světě je vyrazujte pouze lidem, kterým důvěřujete.
2. Buďte opatrní u zdánlivě důvěryhodných osob a prověřte odesílatele e-mailu nebo číslo volajícího.
3. Pokud od vás někdo něco vyzvídá nebo vás chce dostat pod tlak, řiďte se svým šestým smyslem a řekněte o tom svým rodičům.

Velmi zálučné číslo

„Dokonce i já ve svém věku se můžu něco přiučit.“ Tatínkovi se ulevilo, že ho AwareNessi včas varoval. Málem by prozradil důležité informace – aniž by si byl jistý, že opravdu mluví s bankovním úředníkem. „Banky se nikdy neptají na tvůj PIN po telefonu,“ vysvětluje AwareNessi tatínkovi, „v takovém případě by se u tebe měly spustit všechny alarmy.“ AwareNessi navíc srovnává telefonní číslo s oficiálním telefonním číslem na webových stránkách banky. „A podívej se: dvě zcela rozdílná čísla.“ „Určitě to byl podvodník!“, říká Daniela.

„Ano, pravděpodobně ano“, odpovídá AwareNessi. „Podvodníci hledají osobní slabiny, aby s ostatními manipulovali. V tomto případě dostali vašeho tatínka pod tlak a vzbudili v něm obavy, že jeho účet vykradli.“

V takových situacích často nepřemýšlíme správně a jednáme ukvapeně. Toho podvodníci využívají. Heslo proto zní: zachovejte si chladnou hlavu a naslouchejte šestému smyslu, než abyste se nechali unést pocity.

„To telefonní číslo nejdříve rychle zablokuji“, rozhodl se tatínek. „To je dobrý nápad“, potvrzuje AwareNessi. „Ale pocity nejsou vždy jen slabým místem. Například to, že vás mám tak moc rád, má silná stránka“, říká tatínek a pevně Danielu a Filipa obejmě.

Pocitové hodiny

Budete potřebovat

Podvodníci nesmí vědět, co cítíte. Přesto je však důležité o pocitech mluvit. Sice to není snadné, ale třeba vám pomůže tento nápad na tvoření.

- Nůžky
- Karton
- Lepidlo
- Pastelky nebo barvy
- Cvoček

Jak na to:

1

Vytiskněte předlohy na tvoření a nalepte hodiny (velkou kulatou předlohu) na karton.

2

Hodiny i obličej vystrihněte a všechno vymalujte.

3

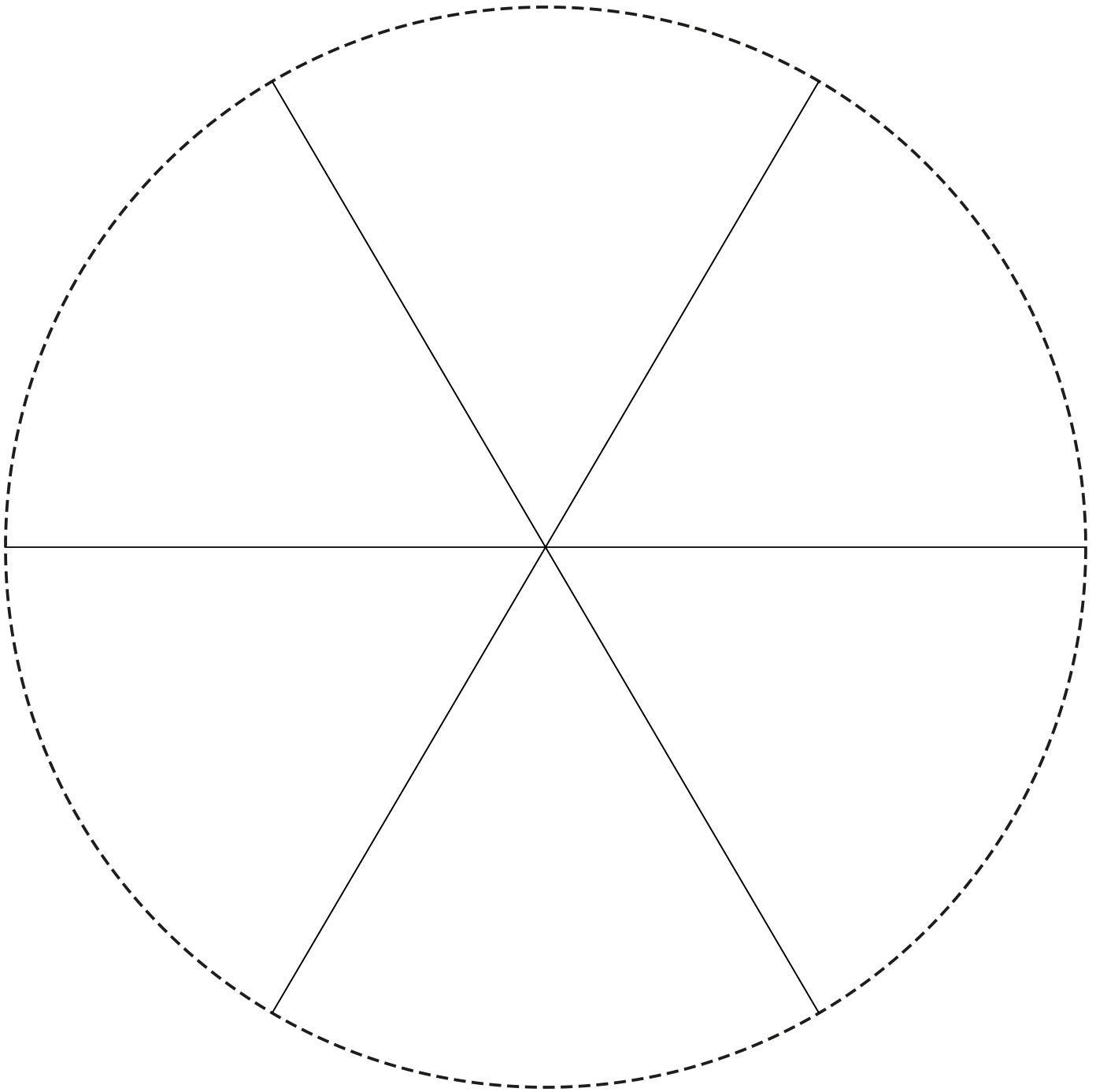
Nyní nalepte obličej kolem hodin.

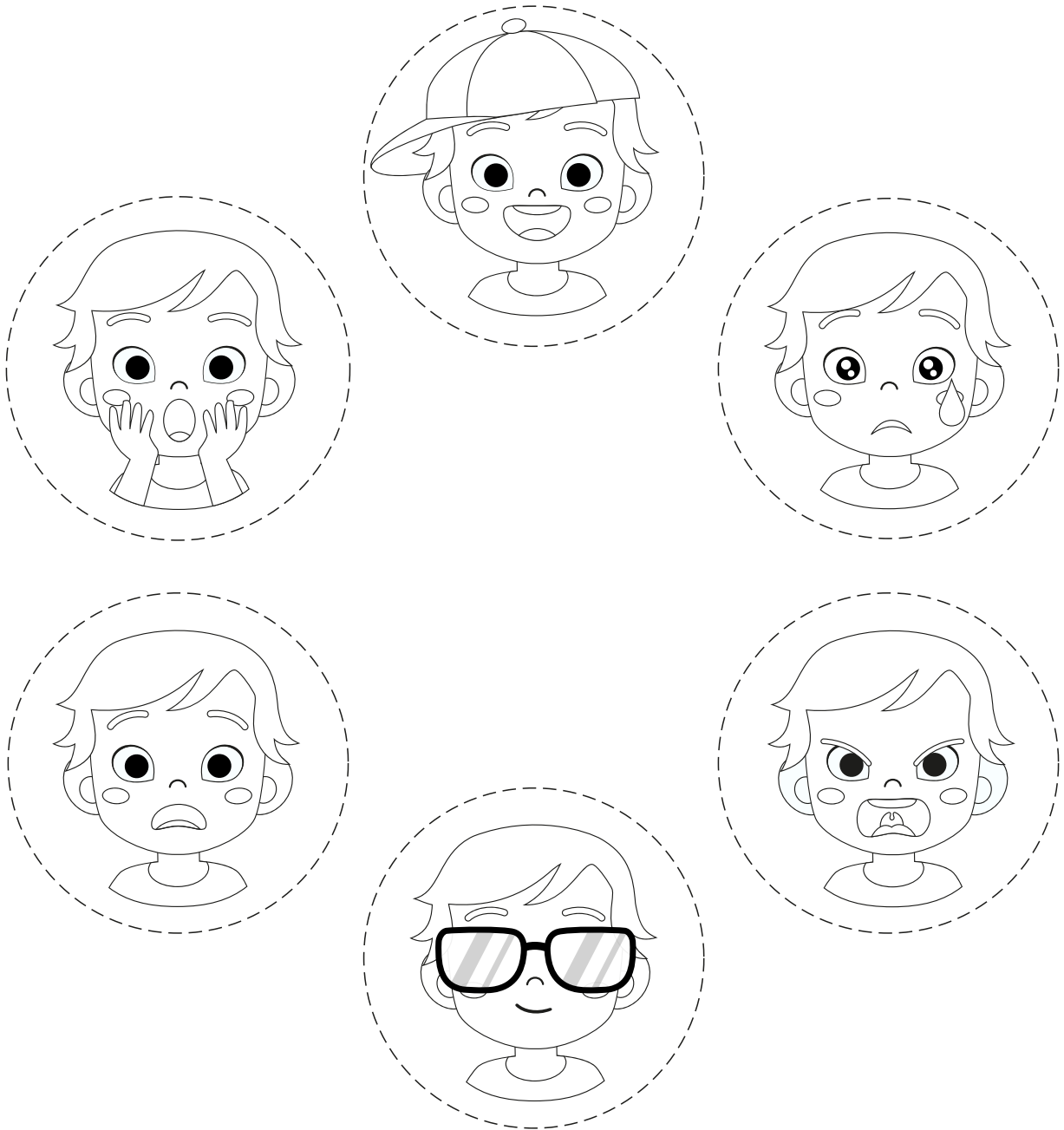
4

Propíchněte otvor ve středu hodin a ve značce na ručičce.

5

Pomocí cvočku připevněte ručičku do středu hodin.

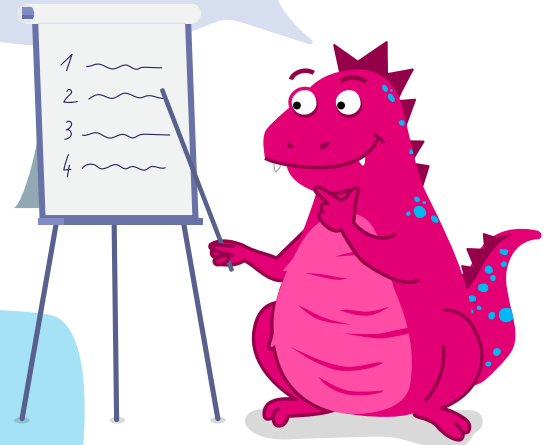
Víte už něco o sociálním inženýrství?

Otestujte si své znalosti tímto kvízem. Vyřešte ho společně s rodiči a poté si o něm popovídejte.

Pocity vás mohou mást a otevírají podvodníkům všechny dveře.

Poznámka na závěr: Řešení kvízu naleznete na straně 21.

1 Co dělají podvodníci při sociálním inženýrství?

- A: Pracují pro dobrou věc.
- B: Informují o nebezpečí na internetu.
- C: Využívají pocity svých obětí.

2 Po čem podvodníci jdou?

- A: Po důvěrných informacích.
- B: Po nových nápadech pro jejich volný čas.
- C: Po nejlepším receptu na cheesecake.

3 Jak to podvodníci dělají?

- A: Dostávají ostatní pod tlak a vymýšlejí si různé situace.
- B: Jsou čestní a jen se ptají.
- C: Vyčkávají a věří na náhodu.

4 Jak se můžete před sociálním inženýrstvím chránit?

- A: Poslouchejte svůj šestý smysl a buďte pozorní.
- B: Důležité informace všude zveřejňujte.
- C: Osobní informace zveřejňujte pouze přes telefon nebo na internetu.

Vynikající zeleninové tyčinky

Budete potřebovat ↪

Podvodníci mají postranní úmysly, i když to vypadá, že chtějí někomu udělat radost. Vy můžete narozdíl od nich udělat pro své kamarády něco dobrého a překvapit je touto svačinou.

- 500 g brambor
- 2 mrkve
- 100 g hrášku (hluboce zmražený)
- 4 snítky petrželky
- 100 g Mozzarely (nastrouhané)
- 2 vejce
- Sůl
- Pepř
- Kmín

Jdeme na to:

1

Naškrábejte brambory a uvařte je do měkka (přibližně 20 až 25 minut).

2

Nastrouhejte mrkev, nasekejte petrželku najemno a nakrájejte sýr. Mezitím nechejte rozmrznout hrášek.

3

Nastrouhejte (uvařené) brambory a smíchejte je s mrkví, petrželkou, hráškem, mozzarellou a vejci.

4

Směs okořeňte solí, pepřem a kmínem (nebo kořením, které máte rádi).

5

Vytvarujte směs zeleniny, sýra a vajec do tyčinek a z obou stran je osmažte dozlatova.

Dobrou chuť!

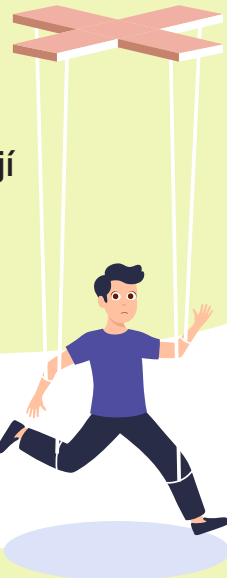

Vše o sociálním inženýrství na jednom místě

➔ Sociální inženýrství je ...

- druh manipulace. Podvodníci chtějí tímto způsobem ukrást důležité informace nebo přinutit svou oběť, aby něco udělala.
- je tak různorodé jako jsou lidské pocity. Sociální inženýři totiž využívají pocity druhých. Podvodníci chystají své pasti obětem na míru a většinou je předem sledují na sociálních sítích.

➔ Dávejte pozor na ...

- podezřelé chování. Chová se někdo, koho znáte, v telefonu jinak než obvykle? Chce po vás někdo, koho vůbec neznáte, vaše osobní informace? Pozor – mohou to být podvodníci! Kromě toho vyvíjejí podvodníci tlak a vymýšlejí situace, které vyvolávají silné pocity jako je strach.

➔ Chraňte sebe a ...

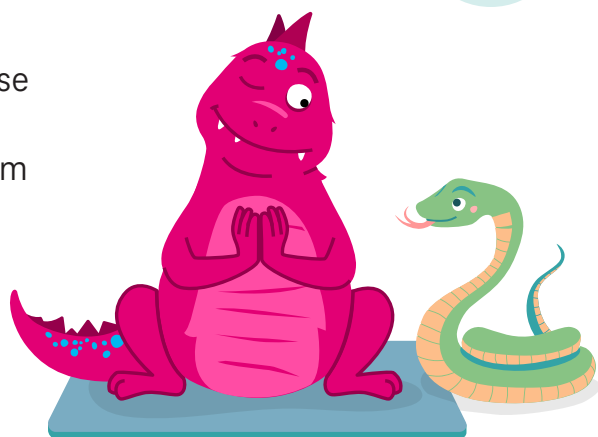
- poslouchejte svůj šestý smysl. Pokud se vám zdá něco divné, buďte obzvláště opatrní a ostražití.
- ujistěte se, že mluvíte opravdu s člověkem, za kterého se tato osoba vydává.
- nikdy neposkytujte důvěrné informace přes internet nebo po telefonu.
- nenechte se sociálním inženýrství vystrašit nebo dostat pod tlak.
- pokud se vám zdá něco podezřelé, ihned o tom řekněte svým rodičům.

Silná záda proti křivárnám

Podvodníci jsou záludní hadi. Ale ne všichni hadi jsou zlí. Například „Kobra“ udělá dobře vašemu tělu i duši. Jedná se o cvičení jógy, které má osvobozující účinek, zvyšuje koncentraci a posiluje zádové svaly. Snadno tak odoláte trikům mazaných podvodníků.

Jdeme na to:

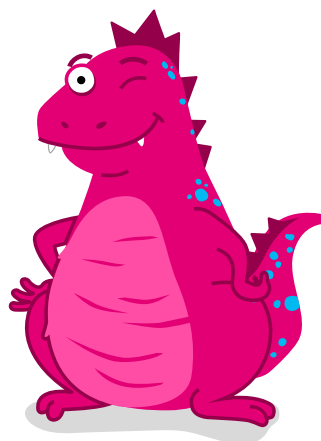
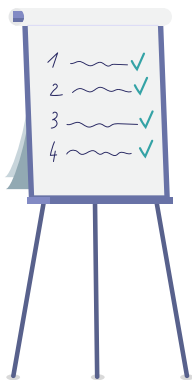
1. Lehněte si na břicho – nejlépe na podložku na cvičení jógy nebo na koberec. Chodidla opřete o nártý.
2. Dejte ruce vedle ramen a dávejte pozor, aby byly špičky prstů v jedné linii s chodidly a rameny.
3. Paže pokrčte k tělu a nadloktí přitiskněte k žebřům. Lokty ukazují směrem nahoru.
4. Zpevněte břicho a mírně ho zatáhněte. Zároveň přitlačte pánev na podložku.
5. Nártý tlačte do podlahy, zvedněte ramena a hrudník a zpevněte záda, nohy a hýždě.

**Hodně radosti
při zkoušení!**

Vaše rodina a kamarádi mohou cvičit společně s vámi. Nejlepší bude, když návod předčítá maminka nebo tatínek, a vy cvičíte.

Řešení kvízu

1

Co dělají podvodníci při sociálním inženýrství?

C: Využívají pocity svých obětí.

2

Po čem podvodníci jdou?

A: Po důvěrných informacích.

3

Jak to podvodníci dělají?

A: Dostávají ostatní pod tlak a vymýšlejí si různé situace.

4

Jak se můžete před sociálním inženýrstvím chránit?

A: Poslouchejte svůj šestý smysl a buďte pozorní.

TELEKOM SECURITY

DEUTSCHE TELEKOM SECURITY GMBH

Chapter Security Awareness and Communication

Bonner Talweg 100, 53113 Bonn, Germany

Contact: Security-Awareness@telekom.de

Ted' už víte, jak se můžete chránit před sociálním inženýrstvím. Bud'te chytrí a pozorně se dívejte.

Naši fantastickou knihu o bezpečnosti s mnoha aktivitami můžeš komukoliv předat. Také novým fanouškům AwareNessi. Avšak pouze k soukromým, nikoli ke komerčním účelům!

V případě komerčního zájmu se prosím obrať na výše uvedenou kontaktní adresu.

**#GOOD
MAGENTA**
KNOWLEDGE OBTAINED IN A PLAYFUL
WAY – MAKING CHILDREN AND YOUNG
PEOPLE STRONG AGAINST CYBERCRIME